

Program predškole

Program predškole postao je obavezan od 1. rujna 2014. godine **za svu djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu**. Za djecu koja pohađaju dječji vrtić, program predškole integriran je u redoviti program predškolskog odgoja dječjeg vrtića. Člankom 48. stavkom 4. Zakona propisano je da dječji vrtić, koji je osnovala jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, naplaćuje svoje usluge od roditelja-korisnika usluga, sukladno mjerilima koja utvrđuje predstavničko tijelo te jedinice **osim programa predškole koji je za roditelje besplatan**.

Odgojno-obrazovni rad u programima predškole

Godina prije polaska u školu obavezna je godina predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj a njezin je sadržaj pobliže definiran Pravilnikom o sadržaju i trajanju programa predškole (Narodne novine br.: 107/2014).

Program predškole mora osigurati svakom djetetu u godini dana prije polaska u osnovnu školu optimalne uvjete za razvijanje i unaprjeđivanje vještina, navika i kompetencija te stjecanje spoznaja i zadovoljavanje interesa koji će mu pomoći u prilagodbi na nove uvjete života, rasta i razvoja u školskom okruženju.

Osnovna zadaća programa predškole je razvijanje i unaprjeđivanje tjelesnih, emocionalnih, socijalnih i spoznajnih potencijala djeteta te poticanje komunikacijskih vještina potrebnih za nove oblike učenja.

Program predškole usmjeren je na cjeloviti osobni razvoj djeteta, za čuvanje i razvijanje nacionalne, duhovne, materijalne i prirodne baštine Republike Hrvatske, za europski suživot te za stvaranje društva znanja i vrijednosti koje će omogućiti napredak i održivi razvoj. Sadržaj, programske zadaće i organizacija provedbe programa predškole moraju omogućavati zadovoljavanje svih djetetovih potreba, a posebno njegovih potreba za sigurnošću, pripadnošću, ljubavlju, samopoštovanjem i poštovanjem drugih osoba te potrebe za samoostvarenjem njegovih osobnih potencijala.

Kompetencije koje dijete u godini dana prije polaska u osnovnu školu treba steći i/ili unaprijediti odnose se na komunikaciju na materinskom jeziku, elementarnu komunikaciju na stranim jezicima, matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, digitalne kompetencije, učiti kako učiti, socijalne i građanske kompetencije, inicijativnost i poduzetništvo, kulturnu svijest i izražavanje te motoričke kompetencije primjerene dobi.

Osobni potencijal i cjeloviti razvoj svakog djeteta odnosi se na njegove tjelesne, emocionalne, socijalne, komunikacijske, stvaralačke i spoznajne mogućnosti i zrelosti koje u toj dobi treba poticati da bi doseglye svoj optimalni razvoj i to ne samo utjecajima u obiteljskom okruženju, nego i preko djetetova interaktivnog odnosa s njegovim vršnjacima, odgojiteljima i drugim stručnjacima te neposrednom prirodnom i društvenom okolinom.

Okruženje u kojem se provodi program predškole predstavlja niz čimbenika koji potiču i usmjeravaju djetetov tjelesni, socijalno-emocionalni, komunikacijski i spoznajni razvoj te utječu na oblikovanje njegove osobnosti, vrijednosti, navika i vještina (prostor, oprema, skupina vršnjaka, odrasle osobe, događaji, aktivnosti).

Prostor za provedbu programa predškole mora biti prilagođen psihofizičkim osobinama djeteta u godini dana prije polaska u osnovnu školu i slijediti higijensko-zdravstvene i odgojno-obrazovne standarde.

Ustrojstvo programa predškole

Program predškole za djecu koja pohađaju vrtić integriran je u redoviti program predškolskog odgoja dječjeg vrtića.

Obveznik predškole koji ne pohađa dječji vrtić upisuje program predškole u dječjem vrtiću.

Program predškole ukupno traje 250 sati godišnje za djecu koja nisu polaznici redovitoga programa dječjeg vrtića u skladu s organizacijom rada odgojno-obrazovne ustanove i to s manjim brojem sati (ali ne manjim od 150 sati), i to samo tamo gdje ne postoji mogućnost provođenja 250-satnog programa zbog iznimno malog broja djece - do pet, otežanih uvjeta dolaska ili boravka djece te zbog nekih drugih objektivnih teškoća.

Program predškole mora se ravnomjerno i kontinuirano tjedno provoditi neovisno o predviđenim satima i dnevnim terminima.

Značajan čimbenik uspješnog i kontinuiranog provođenja programa je i stalnost voditelja programa predškole.

U sklopu provedbe 250-satnoga odnosno najmanje 150-satnoga trajanja programa predškole treba predvidjeti najmanje 10% od ukupnog broja sati za provedbu drugih aktivnosti izvan ustanove (posjeti, izleti, kulturne priredbe, zdravstveni i sportski programi i sl.) koje je poželjno organizirati i u većem broju sati ovisno o mogućnostima i potrebama nositelja i sudionika programa.

Razvojne zadaće programa predškole

Program predškole usmjeren je na razvoj različitih kompetencija djece koje su u njihovoj prirodi, koje proizlaze iz njihovih razvojnih obilježja i manifestiraju se u njihovom ponašanju. Kompetencije predškolske djece su razvojne, a ne statične i konačne. One su dinamičan skup različitih sposobnosti, znanja, vještina i stavova.

Prema preporukama Vijeća EU-a i Europskog parlamenta iz 2006. godine (koje je prihvatila i Republika Hrvatska) ključne kompetencije poželjne za stjecanje u ranoj dobi su:

- komunikacija na materinskom jeziku,
- elementarna komunikaciju na stranim jezicima,
- matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji,
- digitalne kompetencije,
- učiti kako učiti,
- socijalne i građanske kompetencije,
- inicijativnost i poduzetništvo,
- kulturnu svijest i izražavanje,
- motoričke kompetencije.

Temeljne kompetencije podijeljene su unutar djetetovih područja razvoja:

- spoznajni razvoj,
- socio-emocionalni razvoj,
- komunikacija,
- izražavanje i stvaranje i motorički razvoj.

Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasno iskazane kompetencije koje bi dijete trebalo imati nakon sudjelovanja u programu predškole.

Gledano iz perspektive planiranja odgojno-obrazovnog rada, jasno izražene kompetencije su odgojno-obrazovni ciljevi koji se integrirano (ne pojedinačno i izolirano) promišljaju i planiraju.

Program predškole mora polaziti od stvarnih potreba djeteta kao cjelovite i dinamične osobnosti, koja se nalazi u stalnoj interakciji s fizičkim i društvenim okruženjem te se zato nikako ne smije shvatiti samo kao priprema za školu nego kao priprema za život.

Polazišta programa predškole

Priprema djeteta za školu počinje od najranijeg razvojnog razdoblja, ali se o njoj više govori u godini pred polazak u školu budući da je to dob intenzivnog razvoja osobnosti, izgrađivanja osobina i usavršavanja vještina nužnih za dobar početak osnovnog školovanja. Uspješnost djeteta u školi ovisi o njegovim kompetencijama, o očekivanjima škole i zahtjeva školskog programa te roditeljskoj potpori i njihovim stavovima o školi i učenju kao i međusobnoj usklađenosti svih tih čimbenika.

Odgoj i obrazovanje u programu predškole temelji se na vrijednostima koje bi iz perspektive povijesti, kulture, suvremenih događaja i projekcija budućnosti trebale unaprjeđivati intelektualni, društveni, moralni i duhovni razvoj djece, a to su:

- znanje (kao temeljni pokretač razvoja svakog pojedinca koje mu omogućuje bolje razumijevanje sebe, drugih i svijeta oko sebe)
- identitet (osnaživanje djeteta da razumije sebe i bude dosljedno sebi te da razumije i poštuje identitet drugih)

- humanizam i tolerancija (suosjećanje, prihvaćanje i pružanje potpore drugima, osjetljivost za druge i drugačije)
- autonomija i odgovornost (razvijanje suglasja između osobne slobode i odgovornosti u promišljanju, odlučivanju i djelovanju)
- kreativnost (njegovanje i poticanje divergentnog mišljenja u svim vrstama aktivnosti, područja učenja i komunikaciji te podržavanje i poticanje djetetove prirodne kreativnosti).

Načela:

- potreba poticanja cjelovitog razvoja, odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi primjerenim oblicima podrške razvoju različitih kompetencija djece, usklađenih s njihovim individualnim posebnostima i različitim razvojnim značajkama;
- individualiziran i fleksibilan odgojno-obrazovni pristup koji omogućuje zadovoljenje različitih potreba djece (tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih, komunikacijskih i sl.);
- u skladu s trenutnim znanstvenim spoznajama važno je naglasiti važnost igre kao modela učenja i cjelovitog razvoja djece rane i predškolske dobi;
- kurikularnim rješenjima potrebno je izbjeći "školifikaciju" odgojno-obrazovnog procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.